

Night and day 3 – Purim

Limmud Bet Midrash, advanced track, Wednesday 26th December 2018, 09:20

Ian Gamse

The Mishna (Megilla 1:1) talks about the different days on which the megilla used to be read:

א,א מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלושה עשר, בארבעה עשר, ובחמישה עשר--לא פחות ולא יתר. כרכים המוקפים חומה מימות יהושוע בן נון, קורין בחמישה עשר; כפרים ועיירות גדולות, קורין בארבעה עשר, אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה.

Rashi explains why:

אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה. כלומר מאחר שהמוקפין קורין בט"ו ושארין מוקפין קורין ב"ד הרי הכל בכלל תו היכי משכחת י"א י"ב י"ג אלא שהכפרים נתנו להן חכמים רשות להקדים קריאתה ליום הכניסה יום שני בשבת שלפני י"ד או חמישי בשבת שהוא יום כניסה שהכפרים מתכנסין לעיירות למשפט לפי שבתי דינין יושבין בעיירות בשני ובחמישי כתקנת עזרא (ב"ק דף פב.) והכפרים אינן בקיאים לקרות וצריכין שיקראנה להם אחד מבני העיר ולא הטריחום חכמים להתאחר ולבא ביום י"ד ופעמים שיום הכניסה ב"ג ופעמים שהוא ב"א :

But what about the evening reading?

There are four logical possibilities to explore:

- 1) The evening reading was also brought forward
- 2) It took place on the night of the 14th with everyone else
- 3) There was no evening reading in the villages
- 4) There was no evening reading anywhere

What evidence can we find?

Mishna, Megilla 2:5-6

ב,ה כל היום כשר לקרות את המגילה, ולקריאת ההלל, ולתקיעת שופר, ולנטילת לולב, ולתפילת המוספין, ולמוספין, ולוידוי הפרים, ולוידוי המעשר, ולוידוי יום הכיפורים, לסמיכה, ולשחיטה, לתנופה, להגשה, לקמיצה ולהקטרה, למליקה, לקבלה, ולהזיה, להשקאת סוטה, ולעריפת העגלה, ולטהר את המצורע.

ב,ו כל הלילה כשר לקצירת העומר, ולהקטר חלבים ואברים. זה הכלל--דבר שמצותו ביום, כשר כל היום; דבר שמצותו בלילה, כשר כל הלילה.

Tosefta, Megilla 2:2

בב קראה בלילה לא יצא ידי חובתו א"ר יוסי מעשה בר' יוחנן בן נורי
שקראה בצפורי בלילה אמר לו אין שעת הסכנה ראה

And then there's a baraita cited in Megilla 4a:

ואריב"ל חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום שנאמר אלקי
אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי

סבור מינה למקרייה בליליא ולמיתנא מתניתין דידה ביממא

אמר להו רבי ירמיה לדידי מיפרשא לי מינה דרבי חייא בר אבא כגון
דאמרי אינשי אעבור פרשתא דא ואתנייה

איתמר נמי אמר רבי חלבו אמר עולא ביראה חייב אדם לקרות את
המגילה בלילה ולשנותה ביום שנאמר למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלקי
לעולם אודך:

about which Rashi says:

ולשנותה ביום. זכר לנס שהיו זועקין בימי צרתן יום ולילה :

אקרא. במזמור למנצח על אילת השחר הוא שנאמר על אסתר כדאמרינן
במסכת יומא (דף כט.) למה נמשלה אסתר כאילת כו' :

סבור מינה. בני הישיבה ששמעו שמועה זו בלה"ק ולשנותה ביום היו
סבורין דהאי ולשנותה לשון שונה משנה הוא :

למיתני מתני' דידה. משניות של מסכת מגילה :

אעבור פרשתא דא ואתניה. אסיים פרשה זו ואשנה אותה פעם שניה :
ביראה. דמן בירי :

יזמרך כבוד. ביום ולא ידום בלילה והאי קרא במזמור ארוממך ה' כי
דליתני דרשינן בפסיקתא במרדכי ואסתר והמן ואחשורוש וקריאת מגילה
שבח הוא שמפרסמין את הנס והכל מקלסין להקדוש ברוך הוא :

and Tosafot:

חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום. אומר ר"י דאף על גב
דמברך זמן בלילה חוזר ומברך אותו ביום דעיקר פרסומי ניסא הוי
בקריאה דיממא וקרא נמי משמע כן דכתיב ולילה ולא דומיה לי כלומר אף
על גב שקורא ביום חייב לקרות בלילה והעיקר הוי ביממא כיון שהזכירו
הכתוב תחילה וגם עיקר הסעודה ביממא הוא כדאמר לקמן (דף ז.) דאם
אכלה בלילה לא יצא י"ח והכי נמי משמע מדכתיב נזכרים ונעשים
ואיתקש זכירה לעשייה מה עיקר עשייה ביממא אף זכירה כן :

So are the readings of night and day two instances of the same thing or two different things? And how does that relate to the rule about the villages?

It might be useful to look at the two psalms in full:

תהילים פרק כב
א לִמְנַצֵּחַ עַל־אֵילַת הַשָּׁחַר מִזְמֹר לְדָוִד:
ב אֲ-לִי אֲ-לִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי רְחוּק מִיִּשְׁוּעָתִי דְּבַרִּי שְׁאֲגִתִּי:
ג אֲלִי־אֶקְרָא יוֹמָם וְלַיְלָה וְלֹא־תַעֲנֶה וְלֵילָה וְלֹא־תִמְנֶה לִי:
ד וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל:
ה בָּדַד בְּטַחוֹ אֲבַתְּנִנוּ בְּטַחוֹ וַתִּפְלֹטֵמוּ:
ו אֶלְיָד זָעַקוּ וְנִמְלָטוּ בָדַד בְּטַחוֹ וְלֹא־בֹשׁוּ:
ז וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא־אִישׁ חֲרַפְתָּ אָדָם וּבְזוֹי עָם:
ח כָּל־רָאִי יִלְעָגוּ לִי יַפְטִירוּ בְּשִׁפְהָהּ יַגִּיעוּ רָאשׁ:
ט גַּל אֱלֹהִי יִפְלֹטְהוּ יִצְלִיחֻ כִּי תִפֹּץ בּוֹ:
י כִּי־אַתָּה גַּחֵי מִבְּטָן מִבְּטִיחִי עַל־שִׁדְי אֹמִי:
יא עֲלִידָה הִשְׁלַכְתִּי מֵרַחֵם מִבְּטָן אֹמִי לִי אֶתָּה:
יב אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי־צָרָה קְרוּבָה כִּי־אֵין עֹזָר:
יג סִבְבוּנִי פָּרִים רַבִּים אֲבִירִי בָשָׁן כְּתֹרוּנִי:
יד פָּצוּ עָלַי פִּיָּהֶם אֲרִיָּה טָרֵף וְשֹׁאֵג:
טו כַּמִּים נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדּוּ כָּל־עֲצָמוֹתַי
טז הִנֵּה לִבִּי כְּדוֹנָג נִמָּס בְּתוֹךְ מַעִי:
טז גִּבַּשׁ כְּחֶרֶשׁ אֶכְחִי וְלִשׁוֹנִי מִדְּבַק מִלְּקוֹחִי וְלַעֲפַר־מָוֶת תִּשְׁפָּתֵנִי:
יז כִּי סִבְבוּנִי כָּל־בָּיִם עֲדַת מְרַעִים הַקִּיפוּנִי כְּאִי יָדִי וְרַגְלִי:
יח אֶסְפָּר כָּל־עֲצָמוֹתַי הִמָּה לִבִּיטוֹ יִרְאוּבִי:
יט יִחַלְקוּ בְּגִדִי לָהֶם וְעַל־לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גֹרֶל:
כ וְאַתָּה ה' אֶל־תִּרְחַק אֲיִלוֹתַי לַעֲזֹרְתִי חוֹשֶׁה:
כא הַצִּילָה מִחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד־צֶלֶב יְחִידָתִי:
כב הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אֲרִיָּה וּמִקֶּרְנֵי רַמִּים עֲנִיתָנִי:
כג אֶסְפָּרָה שְׁמֶךָ לְאַחִי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָ:
כד יִרְאֵי ה' אֶל־הַלְלוּהוּ כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב כִּבְדוּהוּ
כה וְגִוְרוּ מִמֶּנּוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל:
כז כִּי לֹא־בָזָה וְלֹא שִׁחָץ עֲלֹת עֲזִי וְלֹא־הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ
כח וּבִשְׁוֹעוֹ אֶלְיוֹ שָׁמַע:
כט מֵאֲתָדָה תִּהְלֹתַי בְּקֹהֶל רַב נְדָרִי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יִרְאִיו:
ל כִּי יִאֲכָלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבְּעוּ יִהְלְלוּ ה' דְּרָשׁוּ

יְחִי לְבַבְכֶּם לְעַד:

כח יזכרו | וישבו אל-ה' כל־אפסי־ארץ
 וישתחוו לַפָּנִיךָ כל־משפחות גוים:
 כט כי־לֹה' המלכה ומשל בגוים:
 ל אכלו וישתחוו | כל־דשני־ארץ לפננו יכרעו כל־יורדי עפר
 ונפשו לא חיה:
 לא גרע יעבדנו יספר ל־דני לדור:
 לב יבאו ונגידו צדקתו לעם נולד כי עשה:

תהילים פרק ל
 א מִזְמוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד:
 ב אֲרוֹמָמְךָ ה' כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא־שָׁמַחַת אֵיבִי לִי:
 ג ה' אֱ־הִי שְׁנַעֲתִי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי:
 ד ה' הֶעֱלִיתָ מִרְשָׁאוֹל נַפְשִׁי חֲיִיתָנִי מִיּוֹרֵדִי (מִיִּרְדֵי) בּוֹר:
 ה זָמְרוּ לֹה' חֲסִידָיו יְהוֹדוּ לְזָכָר קִדְשׁוֹ:
 ו כִּי יָגַע | בְּאֶפֶס חֲסִים בְּרָצוֹנִי
 זָעַרְב זָלִיו בָּכִי וְלִבְקָר רָגַח:
 ז וַאֲנִי אֲמַרְתִּי בְּשִׁלְוִי בַל־אֲמוּט לְעוֹלָם:
 ח ה' בְּרָצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עוֹ
 הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הִיִּיתִי נִבְהַל:
 ט אֵלֶיךָ ה' אֶקְרָא וְאֶל־דָּנִי אֶתְחַנֵּן:
 י מִה־צָּצַע בְּדָמַי בְּרִדְתִּי אֶל שַׁחַת
 הַיּוֹדֶךָ עָפָר הִיגִיד אֲמַתְךָ:
 יא שָׁמַע ה' וַחֲנִנִי ה' הִיִּיה־עֲזָר לִי:
 יב הַפְּכַת מִסְפָּדִי לְמַחֹל לִי פִתַּחַת שִׁקִּי וַתִּאֲזָרְנִי שְׂמֹחָה:
 יג לִמְעַן | יִזְמְרֶךָ כְּבוֹד וְלֹא יָדָם
 ה' אֶל־לִהִי לְעוֹלָם אֲוִדְךָ: